

*Descobreix la història
del nostre poble.*

*El diumenge ha arribat i en
Joanet surt ben mudat*

*Un quart de nou sent tocar
i cap a missa se'n va*

*Al carrer troba en Castells
campió dels mataocells*

*Qui engayant en Joanet
se l'emporta amunt de dret*

*Ocells estant esperant?
Aquí un ja va arribant*

*Com que a missa van faltar
la campana els va a buscar*

*Un quart d'onze ha tocat
mireu si s'han afanyat*

*I els dos demanen perdó
i mai oblidaran la lliçó*

Història d'en Joanet, per Jaume Carreras i Carreras, artista local

ESGLÉSIA DE PARETS (9-IV-1922)

Arxiu Albert Bastardes

JULIÀ MARTÍ CASETA (FARLANDO) Primer escombriaire de Parets, 1956

SUMARI

Racó Fotogràfic

EDITORIAL

Una mica de Geologia per Silvia Santana

Parets: un municipi desforetat per un
Marià Pou

Els camins ramaders per Joan Volart

Una passejada pels orígens del nostre poble per Joan Volart

L'arribada del ferrocarril a Parets per
Roger Prims

La Cooperativa “la Confianza” per
Josep Comas

30 anys del tancament de cerveses
Moritz per Rosa Martí

La Indústria Linera per Antoni i Josep
Puig

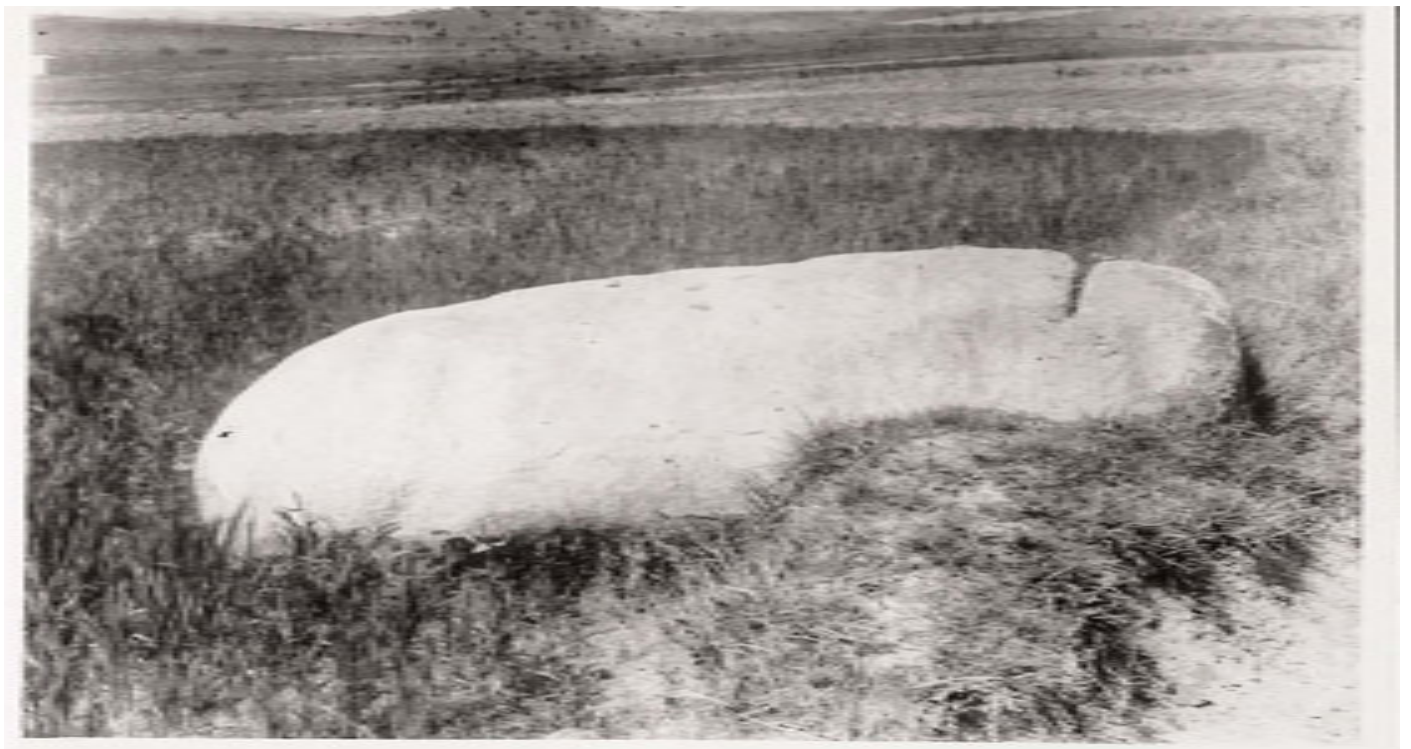
La Mina de Can Berenguer per Marta
Garcia

Alfredo Virgili, una empremta en el present per Anna Esteve

Personatges Locals

Racó poètic i Efemèrides

Ressenya literaria

Dòlmen conegut amb el nom de “Pedra Serrada” (1918) Institut Amatller d’Art Hispànic

Fidels amb el compromís manifestat públicament als nostres conciutadans, després de moltes dificultats i entrebancs principalment de qui en condicions de normalitat institucional- l'Ajuntament- ens hauria d'haver ajudat a poder tirar endavant aquesta entitat que té com objectiu la recerca i la difusió de la nostra cultura local, publiquem el primer número de la revista Parietes.

L'any passat vam demanar una subvenció per publicar aquest número, i vam ser l'única entitat del poble que no va rebre cap ajut de l'Ajuntament

El nostre objectiu és millorar en el coneixement de la nostra història, el nostre folklore, les persones que hi han viscut; també forma part del nostre programa la recerca del nostre entorn natural, ja des de l'àmbit geològic com de difusió de la flora i la fauna de casa nostra.

El mot Parietes, que dona nom al Centre D'Estudis Local i a l'òrgan de difusió, el butlletí, ha estat triat perquè hem pensat que aquesta antiga vil.la milcentenària, que era una de les 10 que existien en el moment de la consagració de l'església de Sant Esteve de Parets, ha estat el que ha donat el topònim del nostre poble.

Potser la fugacitat del pas del temps ens fa oblidar una mica la nostra història, d'on venim, tot allò que ens han transmès generació rere generació i aquella saviesa

popular que no hem d'oblidar, sinó al contrari fer-la nostra. Cal mirar enrere per continuar cap endavant amb pas ferm i per això des del Centre D'Estudis Locals Parietes fem una reflexió i ens posem a analitzar aquesta riquesa cultural que tenim en el nostre poble. Per aquest motiu pensem que la participació de tothom aportant la memòria històrica, els seus records així com material fotogràfic o bé documents històrics ens ajudaran a reconstruir la nostra identitat. És un centre obert i on la col·laboració de tothom sempre serà benvinguda.

En aquest primer butlletí hi trobareu una sèrie d'articles, des de la nostra modesta opinió interessants.

Són molts els pobles que tenen Centres d'Estudis, des de fa poc el nostre també té el seu.

La nostra intenció és publicar un butlletí cada any i qui vulgui fer la seva aportació pot contactar amb nosaltres a l'adreça:

parietes@gmail.com

Som uns quants i volem ser molts més.

Dintre del context geològic, Parets es troba ubicat a la Fossa del Vallès, depressió d'origen tectònic enfonsada entre les Serralades Litoral i Prelitoral Catalanes, constituïda principalment per materials de l'Edat Terciària.

Al nostre municipi els materials terciaris tenen un origen sedimentari, principalment al·luvial i estan representats per argiles i sorres arcòsiques de tonalitats groguenques amb intercalacions de l·lencions de sorres i graves de composició diversa, que els podem observar pràcticament en superfície des de l'Avinguda Catalunya fins a la carretera de Lliçà a Sabadell.

Per sobre dels materials Terciàris i en diferents zones del municipi s'han dipositat sediments associats a la dinàmica fluvial del riu Tenes (i en menor escala de la riera Seca), encarregats de modelar la topografia de Parets abans de l'acció de l'home.

Els materials dipositats pel riu Tenes es desenvolupen en tres terrasses fluvials o esglaons que identificarem a ambdós costats del riu a diferents alçades. Corresponen a materials que portava el riu i que ha anat descarregant al llarg del temps quan ja no podia arrossegar-los més.

La primera terrassa del riu és la més antiga, la més alta i llunyana del curs actual del riu, només la trobem al límit del Municipi entre L'autopista AP7 i Montmeló.

La segona terrassa del riu es troba ben representada sota els polígons industrials de Parets. Està formada per còdols rodats de pissarres, roques granítiques, calcàries i gresos envoltats per una matriu sorrenca. Aquests materials han estat àmpliament explotats pels Paretans en la construcció i els trobem formant part de la majoria d'edificis antics del poble. Podem identificar aquests còdols a moltes de les tanques de carrer del municipi.

La tercera terrassa del riu és la més moderna i sobre la qual es troba encaixada actualment la riera, i per tant seria la més sensible a possibles variacions de la dinàmica fluvial actual, en èpoques de sequeres o fortes inundacions. En aquest nivell trobem

Can Maset, carrer Barcelona. Paret feta amb còdols, probablement de les terrasses del Tenes.

llims i sorres fines de coloracions vermelloses amb algunes intercalacions de crostes carbonàtiques molt dures de color groguenc. Aquests materials els trobaríem a tots dos costats del riu, tot i que tenen major representació, des del camp de Futbol fins aproximadament el carrer Vía Piquer al casc antic i des de l'estació de la RENFE fins a la Riera Seca a l'Eixample.

Per tots és conegut que fa més de 50 anys, el curs de la riera estava més a prop de l'Avinguda Catalunya, i com diuen, el que és del riu...

Silvia Santana i Rodríguez

Llicenciada en ciències geològiques per la UAB

Si hi ha algun tret que caracteritza de manera poderosa la coberta vegetal del municipi de Parets del Vallès és la desforestació, és a dir, l'escassa presència de comunitats vegetals forestals que recobreixin la superfície del terme. Això es pot avaluar numèricament recorrent a les dades recollides en el document *Distribució de les cobertes del sòl*, del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF). En aquest informe es pot comprovar que, dels 43 municipis de la nostra comarca, el Vallès Oriental, Parets del Vallès és el que té una proporció de bosc més reduïda, amb un 2,86% del terme municipal recobert per vegetació forestal. El segueixen, per ordre creixent, Granollers (3,12%), Montmeló (4,68%) i la Llagosta¹ (4,71%).

Parets és el municipi del Vallès que té una proporció de bosc més reduïda, amb un 2,86% del terme municipal

l'altre extrem, els tres municipis amb més superfície forestal, de major a menor, són, Granera (85,82%), Gualba (85,31%) i Montmany i el Figueró² (83,36%). Com es pot comprovar, els més desforestats són municipis amb dues característiques comunes: estan situats

íntegrament en zona de plana i tenen un desenvolupament urbanístic accentuat. Per contra, els municipis capdavanters per superfície forestal comparteixen dues característiques antagòniques a les anteriors: estan situats íntegrament o en bona part en zona de muntanya i tenen un desenvolupament urbanístic escàs o moderat.

Per la seva situació geogràfica, al centre del Vallès, els terrenys que corresponen al municipi de Parets del Vallès devien ser desforestats ja d'antic per a l'ús agrícola, tant per als cultius de regadiu, a l'àmplia plana fluvial del Tenes, com per als de secà, a les zones de serra, ondulades i fàcilment accessibles. Des del anys cinquanta fins ara, amb les intermitències degudes als cicles econòmics, el des-

envolupament industrial i urbà ha acabat ocupant una bona part d'aquests terrenys agrícoles, de manera que actualment tenim, segons les dades del CREAF, un 40,94% de superfície conreada i un 47,40% de superfície ocupada per usos urbans o industrials, amb una clara tendència, en els moments actuals, a un fort creixement de la segona en detriment de la primera, és a dir, més expansió urbana i industrial i més pèrdua de sòl agrícola.

En el nostre municipi trobem clarament tres punts concrets amb aquestes característiques que estan ocupats per les úniques restes de boscos residuals de què disposem. Es tracta de la verneda de Ca l'Isidre Coix, el bosc de la Torre de Malla i els boscos de Can Vila-rosal.

Pel que fa a la verneda de Ca l'Isidre Coix, que no és una verneda, sinó una pineda amb brolla, acompanyada d'algunes alzines i roures, està situada en un marge que separa la terrassa fluvial de la vora dreta del Tenes de la part baixa de la zona de serra. Aquest marge, que recorre el terme municipal des del límit amb Lliçà de Vall, a la pujada del Lleó, fins a prop de Can Pujol, a tocar de la C-17, amb la solució de continuïtat que suposa el torrent de Can Cantallops, està poblat per restes de vegetació forestal més o menys feta malbé, però només a l'altura de Ca l'Isidre Coix forma una massa prou compacta.

Respecte al bosc de la Torre de Malla, té una superfície de poc menys de 3 hectàrees i s'hi poden distingir tres parts ben diferenciades: 1) a la part més alta i més eixuta, la carena que parteix aigües entre la riera Seca i la de Gallecs, hi predomina la pineda de pi bord, amb un sotabosc esclarissat format per plantes com el romaní, l'estepa i l'arc; aquí, l'any 1985, l'Escola de la Natura, de cara a afavorir el sotabosc, hi va fer fer una rasa per impedir l'entrada de vehicles, que feien malbé el sotabosc, i alhora hi va fer col·locar uns cartells que advertien dels usos no permesos al bosc, entre ells, la pastura; també s'hi va fer una

plantada de ginestes i romanins, que va tenir un èxit més aviat escàs. 2) una segona part del bosc, la més extensa, s'assenta sobre un pendent bastant fort, orientat cap a l'est, que acaba a la plana al·luvial de la riera Seca; en aquesta zona, més humida i no tan freqüentada, el bosc es torna més espès, i hi apareixen espècies pròpies de l'alzinar mediterrani, com l'aladern i el marfull, acompanyades d'alzines i roures joves. 3) finalment, la tercera part és

hi ha una zona de bosc esfilagarsada que a la part alta, a la carena, conté un camp completament envoltat de bosc, fenomen no gaire freqüent en les nostres terres, i a la part baixa es prolonga en una torrentera fins a la riera Seca; aquí, la vegetació ha sofert les mateixes transformacions que en la unitat anterior, 3) a banda i banda de la riera Seca, al llarg de 300 metres, s'estén un bosc de ribera força desenvolupat i ben conservat.

Bosc de la prolongació de la Verneda de Ca l'Isidre Coix (cap al 1920)

©ROISIN/IEFC

una faixa de vegetació llarga i prima que s'estén cap al nord, paral·lela i a una certa distància de la riera Seca; en aquesta zona, hi predominen espècies pròpies del bosc de ribera, com l'om i el pollancre.

En referència als boscos de Can Vila-rosal, es tracta d'un conjunt de masses forestals englobades en aquest enclavament de Parets, situat entre els termes de Lliçà de Vall, Lliçà d'Amunt i Palau-solità i Plegamans, i que cobreixen unes 6 hectàrees i mitja. S'hi poden diferenciar tres unitats: 1) en el límit amb Lliçà d'Avall i Palau-solità i formant un conjunt amb els boscos lliçanencs de Can Valls hi ha una zona força boscosa i compacta d'unues 3 hectàrees, en què, després de diversos incendis que van arruïnar completament les pinedes de pi bord, s'han desenvolupat en les últimes dècades unes brolles espesses en què predomina àmpliament el roure, 2) en el límit amb Lliçà d'Amunt i Palau-solità

Però, a part d'aquestes clapes de superfície forestal més o menys ben conservada, al terme municipal hi ha el que podem anomenar espais arbrats. Es tracta d'arbrades, sovint plantades per l'home, que no es poden qualificar de boscos, perquè no en tenen les característiques, com pot ser, per exemple, un sotabosc poc o molt ben conformat. Alguns d'aquests espais, com el bosquet de la Fàbrica o el de Can Serra, es recollen en el tríptic titulat Els nostres boscos, que l'Ajuntament de Parets va editar l'any 1985, en col·laboració amb l'Escola de la Natura. Però n'hi ha més. Sense ànim de ser exhaustius, podem citar els lledoners de Can Sastret, els arbres que hi ha al voltant de la Torre de Cellers, la pollancreda sota el barri de l'Escorxador, els pins de la pujada del Lleó, l'anomenat bosc de Taules, el bosc que hi ha entre la riera i el carrer Víctor Català o bé el bosc de la Marineta.

Hem anomenat dos espais arbrats, el bosc del carrer Víctor Català, a la zona dels Horts del Rector, i el bosc de Taules, paral·lel al carrer Francesc Macià, que han estat creats recentment. S'ha de remarcar que, davant de l'abassegador desenvolupament urbà i industrial del municipi, zones com aquestes dues, que podríem anomenar espais intersticials, poden adquirir un gran valor de cara a l'establiment de nous espais arbrats o boscos per pal·liar el dèficit que té el municipi d'àrees d'aquest tipus. No es tractaria, en cap cas, de zones enjardinades -la jardineria urbana és un món a part, del qual aquí no ens ocuparem-, sinó d'espais al més naturals possible. Aquesta funció dels espais intersticials en zones intensament urbanitzades ja va ser tractada per l'ecòleg Ramon Margalef en unes jornades de jardineria diferenciada organitzades per l'Institut Municipal de Parcs i Jardins de Barcelona l'any 1994. No es tracta, doncs, d'un acudit desenraonat, sinó d'una proposta fonamentada.

Finalment, per concloure aquest repàs de les zones forestals o amb possible vocació forestal de Parets del Vallès, no es pot deixar de banda l'anomenat bosc de ribera, que ocuparia els marges del Tenes i de la riera Seca, i que avui dia, al nostre municipi, pràcticament ha desaparegut. Deixarem de banda la riera Seca, on, a part del segment del bosc de la Torre de Malla que té unes certes característiques de bosc de ribera i del qual ja hem parlat i d'una part englobada en dels boscos de Can Vila-rosal que també hem tractat, poca cosa es pot remarcar, i ens centrarem en el Tenes. Aquí, pràctiques poc afavoridores de l'entorn natural, com l'enfondiment de la llera, les neteges periòdiques i la pastura excessiva, han fet que l'estat actual de la vegetació de ribera sigui deplorable. El panorama es completa amb l'establiment d'espècies al·lòctones, com l'herba de la Pampa (*Cortaderia selloana*) o diverses espècies de fruiters que apareixen sovint a la llera. Respecte a l'enfondiment de la llera, fet als

anys setanta per prevenir inundacions per les revingudes, a part de fer malbé algunes de les antigues conduccions d'aigua per al reg, ha suposat un factor negatiu per a l'establiment de bosc de ribera, ja que aquest tipus d'actuacions fan que baixi el nivell freàtic.

S'ha de tenir en compte que la llera del Tenes, que, pel fet d'estar completament envoltada d'infraestructures, es podria considerar un espai intersticial, té al nostre municipi un total de 20 hectàrees, que representen poc més d'un 2% de la superfície total. L'any 1994, l'Escola de la Natura va emprendre un projecte de recuperació del Tenes, que, pel que en sabem, no es va arribar a portar a terme. Sí que s'han plantat alguns freixes i pollanques a l'altura dels Horts del Rector, però la plantació ha tingut un resultat poc engrescador, en bona part segurament per l'efecte del descens del nivell freàtic, sumat a la gran vulnerabilitat a l'estrès hídric que tenen els peus procedents de viver. Finalment, es pot ressaltar que més avall del pont del tren apareix un tram on es poden veure abundants exemplars arboris d'espècies pròpies del bosc de ribera. Aquest és un indicatiu que ens permet pensar que una bona gestió d'aquest espai permetria recuperar-lo per al municipi com a zona forestal.

Marià Pou Nadal
Llicenciat en Biologia

NOTES:

¹ tot i que la font mereix la màxima confiança, crida l'atenció que el terme de la Llagosta tingui una proporció tan alta de superfície forestal; probablement, les escasses dimensions del territori fan possible que, amb un total de superfície boscosa o arbòria exigüa, ja s'arribi a aquest percentatge inesperadament elevat.

² No fem servir la forma Montmany-Figaró perquè, tot i ser l'oficial, és errònia.

A Catalunya existeixen tres grans zones de transhumància: la de ponent, la zona central i oriental i les terres de l'Ebre. Les dues primeres ho fan des dels Pirineus a les terres Baixes i la darrera ho fa als Ports de Tortosa, al Maestrat o a les muntanyes de Terol . A casa nostra els camins ramaders es coneixen amb el nom de carrerades i són béns de domini públic, essent competència del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.

Els dos Vallès, així com el Penedès i el Baix Llobregat, eren comarques on els ramats d'ovelles que practicaven la transhumància hi feien estada les estacions de tardor i hivern. En aquestes contrades hi baixaven els ramats que passaven la primavera i l'estiu a la zona central i oriental. La pràctica de la transhumància tenia unes dates de pujar i baixar els ramats, i uns tractes d'herbes, així com uns camins per on fer passar el bestiar. A casa nostra, els inicis d'aquestes pràctiques cal situar-los entre els segles XI i XII.

Parets (vista parcial)

©ROISIN/IEFC

Al Vallès Oriental, hi ha havia uns pastors que durant les temporades en les quals no hi havia massa verd per pasturar en les nostres terres, passaven la primavera i l'estiu en el bonic i bucòlic poble de Jossa de Cadí. El poblat està enlairat en un turó arrodonit, amb l'església dalt d'un pedestal, flanquejada i fent un cercle per les cases de pagès que formen el municipi. Aquest petit i mil·lenari

poble de muntanya està situat davant el Cadinell i la Serra de Cadí. Al Cadinell hi ha bona pastura a l'estiu, prop d'un miler d'ovelles s'atipen del fruit d'aquestes terres durant l'estació seca. Doncs bé, uns pastors de Jossa cada any baixaven pels camins ramaders fins arribar al nostre Vallès. Concretament un d'ells ho feia en un mas de Parets que s'anomena Can Sidro Coix, on hi havia un corral on tancava el ramat. Un altre ho feia a Lliçà de Vall, a la masia de can Farnés. Segons la memòria popular recorden que es traslladaven a peu i el trajecte durava uns vuit dies. Reunien tots els ramats i acompanyats de gossos d'atura anaven fent camí per les carrerades. Paraven en diferents masies de l'itinerari on hi podien tancar el ramat i fer-hi nit els pastors. Seguint el recorregut d'aquests camins ramaders, sortirien de Jossa de Cadí cap a Berga, Olvan, Sagàs i Prats de Lluçanès i a l'alçada de Sant Bartomeu del Grau es creuaven amb els ramats que venien de Castellar de n'Hug i llavors feien dreuera cap a Moià, Castellterçol, Sant Feliu de Codines i fins arribar al Castell de Montbui. A partir d'aquest punt de creuement de camins ramaders en el nostre Vallès, deurien agafar la carrerada de la Creu de Baduell o bé la de Sant Valerià fins arribar els seus destins. Els darrers anys aquests pastors havien abandonat el desplaçament a peu i l'havien substituït per camions. En Josep de Jossa, el pastor que tancava a Parets, estava hostatjat en una popular i antiga fonda del poble vallesà. Segons la memòria popular fa uns vint anys que va deixar de fer la transhumància a peu per traslladar el bestiar amb camió.

A casa nostra
els camins
ramaders es
coneixen amb
el nom de
carrerades i
són béns de
domini públic

Joan Volart i Bellavista
Diplomat en magisteri

Us proposo una passejada a través de la nostra història. Ho podríem fer seguint el curs de la Riera Seca. Vorejant aquest afluent del riu Tenes per on transcorre un camí ramader que passa pel costat de dues masies que tenen molta història. Si hom llegeix el document de l'Acta de Consagració de Parets (904) hi apareixen 10 vil·les, i entre elles hi ha els noms de Villa Luiduiro (actual Torre d'en Malla) i Reudali (Can Vila-rosal). Doncs bé aquestes dues cases pairals mil·lennàries avui formen part del nostre patrimoni municipal. Altres masos dels quals fa esment el document, encara estan en peu, però amb la nova distribució administrativa formen part d'altres pobles com poden ser Lliçà d'Amunt (el cas Palatio Aries -l'actual Palaudàries- i Villa Martianus -deuria estar ubicada on hi ha actualment can Cuscó amb l'ermita de Sant Valerià-) i també vil·la d'Ermedeo que estava situada en l'antic terme de Gallecs.

En l'Acte de Consagració els propietaris de les vil·les, el mateix dia de la fundació de la nova església de Sant Esteve, varen fer un acte de donació de bens materials a la nova parròquia. En el cas de la Torre d'en Malla, el seu propietari Baió, segons podem llegir en el document fundacional, diu: " Jo Baió dono allà mateix a la vil·la de Luidiviro un camp". Hom hi pot copsar que el primer topònim de l'actual casal era Luidiviro.

Aquest casal té una planta rectangular i dos pisos. A la façana de migdia hi ha dues torres quadrangulars de defensa que sobresurten del cos de l'edifici central. A la torre de

la dreta hom pot observar una bonica finestra gòtica. També hi ha uns cellers al soterrani de l'edifici. Dins el cos de la vivenda es pot observar una bonica llinda amb una inscripció en baix relleu que resa: "1789".

Aquesta és l'entrada a la capella de Sant Iscle i Santa Victòria. Però, si aquesta inscripció ens dóna una pista, no és del tot cert que aquesta sigui la data de la construcció d'aquest lloc de pregària.

Segons sembla és l'any d'una important reforma que s'hi va fer. Dic això perquè en el Cartulari i el Bullarium de la Santa Seu, s'hi menciona que l'any 994 hi havia una capella dedicada a Sant Aciscle de Vilauzit.

Quan a Parets es va reconstruir la segona església de Sant Esteve, l'any 1207, la família Vilatzir va finançar la construcció.

Quan a Parets es va reconstruir, sobre el primitiu temple, la segona església de Sant Esteve, l'any 1207, la família Vilatzir, els propietaris d'aquest gran casal, varen finançar la seva construcció. La nissaga Vilatzir tenia la seva necròpolis en el presbiteri del nou temple. Aquest llinatge es remunta genealògicament al segle XI, quan els seus membres eren vassalls del monestir de Sant Cugat i dels Montcada. Els descendents els trobem al segle XIII, i probablement la centúria posterior es varen emparentar amb els Planella, aquest darrer cognom provenia de Moià¹. Aquesta família havia adquirit, l'any 1381, la jurisdicció de Parets, Mollet i Gallecs. Més tard uns prohoms de les tres parròquies (Mollet, Parets i Gallecs) varen pagar el preu de la redempció al rei Joan I per retornar a la jurisdicció reial².

L'any 1548 ja apareix documentada com a Torre de Malla i ja hi podem veure el cognom de Malla³. Segons un altre document de l'arxiu Parroquial, l'any 1776, pertanyia al Convent de Santa Caterina de Barcelona de

frases de St. Domingo. Emparant-se amb la Llei de Desamortització de Mendizabal, el 7 de gener de 1842 es signà l'escriptura de venda. Poc després la compraria la família Mandri. Aquests propietaris, a principis de la dècada dels quaranta del segle passat, la van vendre a la família Clos. Va ser expropiada l'any 1969 dins l'ACTUR Santa Maria de Gallecs.

Pel que fa a Can Vila-rosal, l'any 878 era coneguda com Villa Rodalli, més tard, quan es va consagrar l'església de Parets (904) figurava en l'acta com Villa Reudaldi. Aquest mot ha anat canviant : Alluri (993), Rodalli (1044), Villa Rodallus (1044), fins arribar al nom de Vila-rosal.

En aquest mas s'hi han trobat restes de l'època romana a les parets del pou que hi ha al seu davant, segons una recerca feta per l'arqueòleg Josep Estrada. Aquesta és una referència que ens fa suposar que hi havia una vil·la romana.

Hi ha documents que avalen que en aquesta casa agrícola hi havia una capella dedicada a Sant Martí, l'any 1110. La documentació d'aquesta època fa esment de Sant Martí de Villa Rodalli. A l'arxiu episcopal de les visites pastorals, es pot llegir que l'any 1413, el visitador del Bisbat de Barcelona manifestava que la petita església estava en molt mal estat i no reunia les condicions per celebrar-hi missa. En una visita molt posterior, l'any 1591, hom pot adonar-se que l'edifici religiós ja havia estat condicionat i es tornava a concedir llicència per celebrar l'eucaristia.

Fins el 1756, any en què va morir Joan Vila-rosal Arimon, va pertànyer a aquesta nissaga catalana. El nou hereu fou Joan Vila-rosal Padró. L'any de la defunció del seu pare es va signar davant el notari de Barcelona, Francesc Gualba, la venda de la hisenda Vila-rosal a favor del senyor Pere Sobregrau. El preu que es va pagar, segons consta en el Llibre Sobregrau B.S, era de 400

lliures. En aquesta mateixa època hi havia com a rector de Parets un germà de Pere de Sobregrau, el prevere Josep de Sobregrau. En Pere Sobregrau també era hereu de Sobregrau de Gallifa, Castellet i can Gurri de Lliçà de Vall.

Can Vila-rosal (en l'actualitat)

A partir del 13 d'agost de 1756, Can Gurri de Lliçà de Vall i Can Vila-rosal ambdues eren propietat de la família Comalrena Sobregrau de Gallifa, una nissaga molt important catalana, durant molts segles. Un altre tret en comú és que aquestes propietats estaven portades en sistema de masoveria des del temps en què n'era propietària aquesta noble família vallesana. En el 1885 a can Gurri hi varen anar com a masovers en Joan Volart i Guardia i Maria Valls i Canal. Aquesta família pagesa hi va restar fins l'any 1926, data en la qual la responsabilitat i cura de les terres va passar al matrimoni format per una filla de la mateixa família. Per un altre costat, una altra filla del matrimoni Volart-Valls es va casar amb Pau Aguilar Vivet, l'any 1909 a l'església de Parets i varen responsabilitzar-se de la finca de can Vila-rosal. Durant bona part de la centúria passada els descendents d'aquestes dues famílies varen ser masovers d'ambdós masos

Joan Volart i Bellavista
Diplomat en magisteri

NOTES:

¹ Vegeu J. Vilaginés, "La gent i el paisatge", pàg 170.

² Vegeu J. Vilaginés, "La gent i el paisatge", La redempció pàg. 171.

³ Segons consta Arx. Cat. B. Divers A.N. 179 i Arx. Cat. B. Llibre d'esposalles, f.4

A finals del segle XIX, la base econòmica de l'Antic Règim europeu feia temps que havia experimentat una important transformació per l'impacte de la màquina de vapor, la mecanització de la filatura i el ferrocarril. La tècnica havia suposat una autèntica revolució productiva, però, com ha assenyalat Josep Fontana, és gràcies al canvi social previ que es produeix la transformació tecnològica¹. El paper del ferrocarril en tot això cal cercar-lo en un context d'expansió dels mercats interiors dels estats europeus de l'època, els quals necessitaven unes rutes i mitjans de transport adequats.

El paper jugat per l'estat espanyol fou tan lamentable, que la burgesia catalana hagué de construir una alternativa a la xarxa de carreteres nacionals, en una situació de

Per estalviar el pagament per l'ús de la línia del TBF es construï el tram que anava de Granollers a Montcada passant així per Parets

deixadesa vergonyosa, per tal d'assegurar-se el progrés econòmic. Així doncs, foren aquests burgesos del vuit-cents qui assumiren l'esforç econòmic de la construcció de la xarxa ferroviària, un esforç que traduït en una expressió més gràfica, suposà un desemborsament d'entre set i vuit-cents milions de rals entre 1845 i 1865, gairebé sense l'ajut de subvencions estatals. Per altra banda, la necessitat d'acabar les línies, en un moment de crisi industrial, obligà a una recerca de diners a uns tipus d'interès elevats i gravà les companyies amb unes càrregues financeres molt altes que, sense el rendiment esperat per part de les línies, van precipitar a una aturada a partir de 1866 que va deixar abandonada la construcció de línies fins l'últim quart del segle; època en què, de fet, ja es recollirien els beneficis, passat el moment en què els esforços se centraven en la construcció de les infraestructures. Cal dir que el mitjà de transport de més pes en aquest moment no fou pas el ferrocarril, sinó

el vaixell de vela².

És, doncs, en aquest context en què es creà la línia per donar sortida al carbó de les mines d'Ogassa i de Surroca, situades prop de Sant Joan de les Abadesses, a la comarca del Ripollès, línia que en un breu lapse de temps arribaria al nostre poble³.

La llei del 26 de juny de 1867 havia autoritzat al govern a atorgar en pública subhasta la concessió d'un ferrocarril que nasqués a Granollers, passant per les zones industrials de Vic i Ripoll, i que acabés al centre carbonífer de Sant Joan de les Abadesses, amb una subvenció inicial aprovada de 2'8 milions d'escuts. Concedit per Reial Ordre el 18 de maig de 1870, la concessió quedà finalment en mans de la Sociedad Ferrocarril y Minas de San Juan de las Abadesas, entitat posseïdora de les mines d'Ogassa i Surroca i del ferrocarril de Sant Joan a Torralles⁴.

La línia es començà a construir a partir de Granollers en direcció Vic seguint el curs del riu Congost, i hi arribà el 1875, tot i que fou inaugurada un any després; a Ripoll ho féu el 1880 i el mateix any arribava a Sant Joan de les Abadesses i a les mines ja esmentades, que estaven situades a uns dos quilòmetres de la població. La línia es completà el 1883 pel ramal que unia Les Franqueses de Vallès i l'estació del Tarragona-Barcelona-França (TBF) de Granollers (la línia de Barcelona a Portbou)⁵, per tal de poder fer arribar el carbó de les mines del Ripollès al port de la capital catalana⁶.

Per estalviar el pagament per l'ús de la línia del TBF per arribar a Barcelona es construï i s'obrí al servei el 1886 el tram que anava de Granollers a Montcada i que seguia els cursos del Congost i el Besòs, passant així per Parets del Vallès, en el terme municipal del qual es construï un dels ponts d'aquest tram per salvar la dificultat orogràfica que presentava el curs del Tenes⁷. És amb la inauguració d'aquest tram que el camí de ferro fa el

seu pas per la nostra vila per primera vegada, no sense problemes⁸, i és a partir d'aquest moment també, i lògicament, que alguns paràmetres de funcionament econòmic començarien a variar gràcies a l'entrada i sortida de mercaderies a Parets per aquesta via.

Entre 1927 i 1928 la línia experimentà una important renovació gràcies a l'electrificació a 1500 volts de corrent continu i l'entrada en servei de trens automotors que permetren un increment considerable de l'ús de la

Estació de Parets 1911 (Arxiu Salvany)

línia per part de viatgers que aprofitaven per acostar-se als paratges de l'alt Congost i del Pirineu per fer excursionisme o, més endavant, esquí, aprofitant la connexió amb el transpirinenc que permetia seguir el camí cap a Núria o la Molina⁹.

Aquesta és, a grans trets, la història de l'arribada del ferrocarril al nostre poble, un episodi que segueix els paràmetres convencionals de l'època per a aquests afers. Ens trobem en un moment de formació dels mercats nacionals en un país que no és pioner en la revolució industrial i que, per tant, necessita un volum de recursos major per accedir a una tecnologia cada vegada més avançada i més cara i que necessita finançar aquests projectes a través de capitals reunits col·lectivament sense l'ajut de l'estat. El fet, però, d'aquest

avenç de la tècnica va permetre, en el nostre cas, beneficiar-nos de la construcció d'una millor línia que, per exemple, va substituir els ponts de fusta pels de ferro, encara que fos encarint en excés el projecte inicial. A més, Parets era en aquell moment un poble agrícola que disposava d'una molt incipient indústria que es veuria beneficiada per l'arribada d'aquest important element de progrés econòmic.

Roger Prims i Vila

Llicenciat en història per la UAB

Notes:

1 Josep FONTANA i LÁZARO, *Introducció a l'estudi de la història*. Editorial Crítica. Barcelona, 1997, pàg. 128.

2 Josep FONTANA i LÁZARO, *La fi de l'Antic Règim i la industrialització (1787-1868)*. Edicions 62. Barcelona, 1998, pàg. 403-405.

3 Tomàs M. UBACH i SOLER, *El ferrocarril. La xarxa catalana*. Ketres editora, Barcelona, 1984, pàg. 80-84.

4 *Ibidem*, pàg. 80-84.

5 La llei del 4 d'agost de 1882 autoritzava al govern per a que, sense subvenció ni cap altre tipus d'ajut estatal, s'atorgués a la Sociedad General catalana de Crédito la construcció d'un ferrocarril que partint de Sant Martí de Provençals anés, per Llerona a empalmar amb Granollers, per, des d'aquest punt dirigir-se cap a Sant Joan de les Abadesses.

6 Tomàs M. UBACH i SOLER, *El ferrocarril...*, op. cit., pàg. 80-84.

7 *Ibidem*, pàg. 80-84.

8 Sembla ser que la companyia no seguia el plànol aprovat per a la construcció del traçat, a banda que la brigada que hi treballava tallava altres vies de comunicació de Parets amb pobles del voltant, i que els propietaris no estigueren d'acord amb les expropiacions, en alguns casos irregulars, que es dugueren a terme per executar l'obra. Jaume DANTÍ i RIU (dir.), *Parets 904-2004. Un poble, una parròquia*. Editat per l'Ajuntament de Parets del Vallès. Parets del Vallès, 2004, pàg. 93.

9 Tomàs M. UBACH i SOLER, *El ferrocarril...*, op. cit., pàg. 80-84.

Bibliografia:

DANTÍ i RIU, Jaume (dir.): *Parets 904-2004. Un poble, una parròquia*. Editat per l'Ajuntament de Parets del Vallès. Parets del Vallès, 2004.

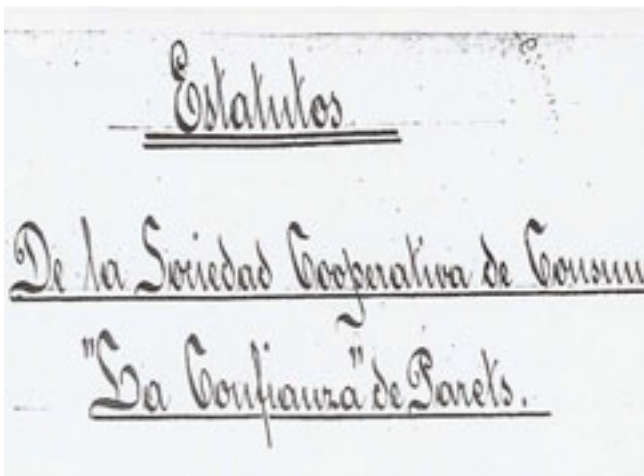
FONTANA i LÁZARO, Josep: *Introducció a l'estudi de la història*. Editorial Crítica. Barcelona, 1997.

FONTANA i LÁZARO, Josep: *La fi de l'Antic Règim i la industrialització (1787-1868)*. Edicions 62. Barcelona, 1998.

PASCUAL DOMÈNECH, Pere: *Los caminos de la era industrial. La construcción y financiación de la Red Ferroviaria Catalana (1843-1898)*. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 1998.

UBACH i SOLER, Tomàs M.: *El ferrocarril. La xarxa catalana*. Ketres editora, Barcelona, 1984.

De la Sociedad Cooperativa "La Confianza", a dia d'avui, n'han quedat molt poques dades; tan poques, que ens és impossible realitzar un estudi o un article en profunditat. D'aquella primera experiència cooperativista a la nostra vila no ens n'ha arribat gairebé cap referència documental. Així, a partir dels estatuts -dels quals es desprenen els principis i les finalitats que animaven aquesta societat- i de l'acta de constitució de la mateixa, intentarem interpretar el que pretenia ser aquest projecte cooperatiu -ja que no tenim cap informació de si va arribar a funcionar. El que realment importa, al marge del que s'apuntava anteriorment, és que la constitució d'una organització que, com veurem més endavant, donava una importància prioritària a la qüestió educativa, demostra que se segueixen unes pautes de funcionament que es reproduïen a molts altres llocs del Principat. El valor donat a l'educació, la formació i la superació social a través d'aquesta, seran una de les característiques principals de les classes populars catalanes i el nostre poble no en quedarà al marge.

Una de les poques proves documental que resten de la constitució de la Societat Cooperativa.

La societat cooperativa "La Confianza", neix entre el febrer i l'abril de 1908, i es dona de baixa l'octubre de 1912; durant aquests quatre anys no sabem res del seu funcionament. La localització de la seva seu és fixada en els estatuts als baixos del número 8 del carrer Major, mentre que l'acta

de constitució de la societat és transcrita al número 10 del mateix carrer, on residia el president de la societat, Sebastià Anfruns. Això ens pot portar a pensar o bé que la seu era molt petita o bé que no en tenien i van fixar-la a la casa d'un dels socis.

Un altre particularitat important, és l'ofici, tant del president Sebastià Anfruns¹, com del secretari José Cortés: tots dos eren pagesos, i el segon, concretament, jornalero. Dels altres càrrecs de la junta inicial, el vicesecretari José Casas; el tresorer, Antonio Fargas; i el vocal Agustín Viñas; no se n'ha pogut determinar l'ofici.

Les finalitats de la Societat Cooperativa són bàsicament dues. Per una banda, i dit en les pròpies paraules utilitzades a l'article primer dels estatuts "tiene por objeto el auxilio mutuo entre los socios que la conforman mejorando sus condiciones morales e intelectuales, (...) por medio de la instrucción del auxilio mutuo a cuyo efecto se crearan la Escuelas Laicas", és a dir, una clara aposta per la instrucció i l'ensenyament, però com es deixa clar, a través d'una pràctica solidària i apostant per la creació d'unes estructures escolars laiques.

Per una altra banda, la segona finalitat era crear, paral·lelament, una cooperativa de consum: "y se comprarán al precio más reducido posible los artículos de consumo que se crean convenientes para venderlos después a los socios a los mismos precios que rijan en la localidad. (Art.1)".

Igualment remarcable és observar a quin estrat social anava dirigida "La Confianza" -tot i que ja hem fet menció dels oficis d'alguns dels seus membres-"Art.8. Podrán ser socios todos los obreros que

La societat cooperativa "La Confianza", neix entre el febrer i l'abril de 1908, i es dona de baixa l'octubre de 1912

hayan cumplido quince años". És a dir, als treballadors, amb la particularitat, que es dona veu i vot als socis de la cooperativa a partir dels quinze anys d'edat.

Un cop dit això, un dels elements més rellevants que es poden extreure dels estatuts són els instruments per dotar a les classes populars de formació cultural. No es que vulguem deixar de banda l'element econòmic i de consum, que respon a una pràctica equitativa de redistribució de productes de l'alimentació, sinó que, aquest primer element mostra la preocupació per la cultura i l'ensenyament de gran part de la societat catalana - que també es produïa en d'altres llocs, per buscar solucions, no només a la pobresa econòmica, sinó a la cultural que patia gran part de la població, especialment les classes més desfavorides, quan "el 1900, l'analfabetisme a Catalunya es xifrava en un 64% de la població"².

Parets i la gent que integrà "La Confianza", no varen restar al marge d'aquest procés. Per una banda la preocupació principal està en la creació d'una escola laica, fora de la tutela tant de l'estat, com de l'església. I, per un altra, la formació dels seus socis; intenció que queda plasmada en alguns dels articles estatutaris. Així quan es parla dels beneficis que generi "el Cafè", en l'article 45 es decideix destinar-ne una quarta part a la creació d'una biblioteca. A l'article 47, exposen "se permitirá en el salón café lecturas, conferencias, conciertos, bailes, veladas y demás pasatiempos instructivos que los socios dispongan". Per acabar a l'article 49, es convida; "a las eminencias en ciencias, política, sociología, filosofía, etc, la Comisión las invitará oficialmente para que honren a la Sociedad en conferencias y disertaciones,

etc." I en l'article següent, el 50, en referència a l'article anterior "pueden pensar sobre el tema que crean conveniente, siendo condición precisa el exponer solamente principios sin atacar a los demás"

Com podem observar, tot un seguit de bones maneres de fer i de pensar dins d'un esperit inquiet, lliure i de màxim respecte per les diferències, esperit que contrastava amb els sectors més reaccionaris de la política i de l'església del moment -recordem, només per posar un exemple, l'assassinat de Francesc Ferrer i Guàrdia l'any 1909.

La Sociedad Cooperativa de consumo "La Confianza" de Parets, no és un element aïllat, és reflex d'una època i un moment històric, en què les classes populars varen decidir ésser protagonistes, crear un món on l'ajuda mútua i la cultura parlés al poble, sorgint del propi poble. "Quan parlem de cultura popular, estem parlant de cultura que surt del poble i retorna al poble, sense que quedi monopolitzada en cap estament de la societat"³.

Per una banda la preocupació principal rau en la creació d'una escola laica fora de la tutela de l'estat i l'església.

Josep Comas i Porto
Llicenciat en Història per la UB

NOTES:

¹ L'ofici de Sebastia Anfruns, no consta en l'acta de l'abril de 1908. Informació extreta del llibre Parets 904-2004. Un poble, una parròquia . DDAA. Pàg.81

² Comas, J; Martí, R; Prims, R. Escola Lluís Piquer. 75 anys. Ed. Ajuntament de Parets del Vallès. Estudis locals 6. 2004.

³Aisa, Ferran; Una Història de Barcelona. Ateneu Enciclopèdic Popular (1902-1999). Ed. Virus. Setembre 2000. Estatuts de la cooperativa "La Confianza"

El 2 de desembre de 1977, es va iniciar una vaga a Cerveses Moritz que acabaria el 28 de juliol de 1978, amb el posterior tancament de l'empresa. En total 238 dies de vaga. Els treballadors van decidir, a més de declarar-se en vaga, tancar-se a l'empresa nit i dia. Van passar molt fred i van aguantar en condicions precàries mig any, gràcies al menjar i als ajuts que molta gent els va fer arribar. 147 treballadors van perdre el seu lloc de treball, la majoria vivien entre Parets del Vallès i Montmeló. Alfonso Alcalde, membre actiu de

Fotografia dels treballadors tancats durant la vaga de finals dels setanta (1977)

CCOO va liderar, juntament amb altres, aquesta vaga. La defensa dels treballadors la va portar l'advocat Francesc Casares i Potau. Dels 147 treballadors, 67 van acceptar les condicions que l'empresa els va oferir, els altres 80 van anar a Magistratura de Treball fins a signar la conciliació per "despido improcedente", aquests van ser indemnitzats globalment amb 100 milions de pessetes. Aquest import el va pagar el Banc Industrial de Catalunya.

El 12 de desembre de 1977, Jordi Pujol, va visitar les persones que estaven en vaga aquí a Parets. El 13 de desembre, els treballadors en vaga van publicar un manifest que va recollir la revista Tenes en el seu núm. 8, és un document interessant i directe sense adjectius sobrers.

Aquests treballadors en vaga van ser una mostra explícita de la lluita obrera dels anys 70, època de moltes crisis i tancaments d'empreses.

Hi va haver una concentració de solidaritat amb els treballadors de Moritz, a la plaça de la Vila de Parets del Vallès, s'hi van concentrar més de 250 persones, era el dissabte 4 de febrer de 1978. El 7 de maig del mateix any, a les 12 del migdia hi va haver una assemblea convocada per CCOO al recinte de Cerveses Barcelona, hi estaven presents i hi van intervenir López Bulla, Cipriano Garcia i Francesc Casares.

Una mica de història de Cerveses Moritz i Cerveses Barcelona

El segle XIX Cerveses Moritz s'instal·la a Barcelona, fora muralles a l'Eixample dissenyat per Cerdà que va fer un pla en consonància amb la Revolució Industrial del moment¹. Era el 1856 quan Lluís Moritz, que havia vingut d'Alsàcia, funda l'empresa.

Entre 1940-1944 es registren poques protestes laborals, de forma puntual i amb caràcter estrictament defensiu. El 12 d'agost de 1944 un grup de guerrillers assalta les oficines de la fàbrica de cerveses Moritz per aconseguir diners, l'endemà tots són detinguts. Durant aquests anys també es registra una aturada dels treballadors d'aquesta empresa².

Els anys 60 l'economia espanyola creixia, és l'època del boom turístic i del "desarrollisme" reflectit en els "planes de desarrollo" de 1963 i 1967. Els anys 1960 i 1970, segons l'historiador Francesc Cabana, estan marcats per quatre fets que incideixen especialment el sector de la cervesa:

-L'augment de la demanda de cervesa degut al millor nivell de vida i al creixement del turisme d'estiu.

- Fort creixement de la competència de noves marques de capital estranger.

- Reducció dels marges comercials a causa de l'augment de costos.

- Necessitat de grans inversions per poder assumir l'augment de producció.

L'empresa belga LAMOT va creure que a Catalunya i Espanya hi havia un bon mercat. Aquesta marca va decidir provar sort. L'any 1964 es va crear l'empresa Cervezas Barcelona S.A. (CERBASA) constituïda amb capital de LAMOT i Banca Catalana.

El 3 de març de 1966 s'inaugura a Parets del Vallès la fàbrica "Cervezas Barcelona". L'edifici, avui encara en peu, és d'un notable valor arquitectònic, forma part del paisatge del nostre poble i del patrimoni industrial, és un edifici molt gran, es diu que dins hi caben 4 camps de futbol i que al Congo hi ha un altre edifici igual que aquest, és a dir fet amb el mateix projecte. Aquesta construcció ha tingut, fins ara, més sort que la nau principal, la quadra de la Linera, que ja no hi és.

Moritz des de la C-17 (1977).

En aquells anys presidia la societat CERBASA, Domingo Valls Taberner.

La belga LAMOT, que havia fet el pas de produir cervesa a Catalunya, concretament a Parets, de seguida es va adonar que per introduir-se al mercat català i espanyol

calia, a més de tenir una fàbrica, una bona xarxa de distribució. L'empresa Moritz ben implantada, però amb limitacions d'espai, com ja hem dit, està ubicada al centre de Barcelona, al carrer Casanovas, tenien bona maquinària i buscaven fora de Barcelona un nou emplaçament. Primer van comprar un terreny al Prat de Llobregat, però les riuades del 62 van fer que el terreny es declarés zona no edificable. Busquen un nou lloc, compren terrenys a Castellbisbal.

Dades destacades de Cerveses MORITZ

1856 Lluís Moritz fabrica cervesa a Barcelona.

1864 A la Ronda de Sant Antoni, cantonada Casanovas, fora muralles construeix una nova fàbrica .

1894 Can Moritz és una cerveseria situada a la cantonada dels carrers Sepúlveda i Muntaner, aquest local esdevindria seu social del FC Barcelona (1910-1912).

1920 Esplendor. Els seus productes es venen per tot el món.

1966 Fusió amb Cerveses Barcelona.

1967 La cervesa Moritz es fabrica a Parets.

2006 150 anys de cerveses Moritz. Jean Nouvel està rehabilitant els edificis de la Ronda de Sant Antoni de Barcelona per recuperar la marca i tornar a produir cervesa.

Així les coses tenim que, CERBASA amb una bona i gran fàbrica a Parets necessita una xarxa de vendes, Moritz amb una bona xarxa de distribució busca un lloc on instal·lar-se i poder ampliar l'espai que tenien a Barcelona, això fa que entrin en contacte. El 19 de desembre de 1966 la Junta General de CERBASA accepta un augment de capital de 150 milions de pessetes. Aquesta quantitat es l'aportació de Moritz, una embotelladora valorada en 7 milions de pessetes, les finques del carrer Casanovas, del Prat de Llobregat i de Castellbisbal que prèviament s'havien hipotecat amb Banca Catalana per un valor de 143 milions. Amb aquest capital s'eixuguen els deutes de CERBASA amb Banca Catalana.

Moritz rebia accions de CERBASA.

La fàbrica Moritz de Barcelona ciutat deixa de funcionar el juliol de 1967, a l'agost comencen a produir cervesa a Parets.

Aquesta fusió no funciona bé, els directius no s'entenen, uns acusen els altres de voler convertir una marca més líder que l'altra. Tinguem en compte que es comercialitzen begudes amb marca Lamot, Moritz, Negra, Pilsen, Epidor, Tònica Finley, Orange Kruch, entre d'altres.

Es pot dir que des del 1969 Moritz ja s'ha venut les seves accions encara que CERBASA continua comercialitzant els productes de Moritz. L'any 1974, les pèrdues acumulades en el balanç són de més de 224 milions de pessetes i tot apunta cap al tancament de l'empresa que s'acaba produint l'any 1977.

El primer Consell d'administració de CERBASA (1964)

President: Domingo Valls Taberner. 20 % de capital

Vicepresident 1r: Julien Lamot. 20 % de capital

Vicepresident 2n: Jaume Carner Suñol. 10 % de capital

Conseller Delegat: José Andreu Abelló. 10 % capital

Secretari: Juan Garrigues Walker. 20 % de capital

Vocal: Jacques Roca Dumora. 20 % de capital

Vocal: Manuel Nuñez Ferradal

El 1966 es celebra junta extraordinària, dimiteix Abelló i entren a formar part de la societat Daniel Roehrich (President de Moritz) i Daniel Saporta (director tècnic de Moritz). El 1968 Daniel Roehrich és escollit President del Consell d'Administració. El 1969 Daniel Roehrich deixa el càrrec de president i ven les seves accions.

La cervesa, l'esport i el folklore.

Hi havia un trofeu ciclista "Moritz" i l'any 1969 la "Semana Catalana de Ciclismo" tenia també el "Gran Premio Moritz". Posteriorment CERBASA va patrocinar a partir del 1971, l'equip ciclista "Deporte Ciclista Barcelona", el millor equip ciclista de Catalunya del moment.

Moritz va participar al concurs "Pubilla Catalana"

Moritz va participar en el concurs "Pubilla Catalana" i es va compondre una sardana anomenada "Sardana Moritz".

Rosa Martí i Conill

Llicenciada en Químiques, Dret i Farmàcia.

BIBLIOGRAFIA:

Revista Tenes. Publicació Local (1977-1979)

Arxiu Cervezas Moritz S.A.

Antonio Alcalde Medran, membre actiu de CC.OO.

NOTES:

1 TATJER MIR, MERCÈ. La Indústria fora muralles. L'Eixample de Sant Antoni, 1860-1874. Universitat de Barcelona.

2 LARDIN i OLIVER, ANTONI. Condicions de Treball, conflictivitat laboral i militància política clandestina. Els obrers industrials catalans i el PSUC (1938-1959). Departament d'Història Moderna i Contemporània. Universitat Autònoma de Barcelona 2004. Tesi doctoral

La Indústria Linera

La industrialització va arribar a Parets del Vallès a final del segle passat, entre el 1876-77.

L'industrial ANTONIO FELIU PEIX, fabricant de filats i teixits a Vilassar de Dalt, fou l'impulsor d'aquesta industrialització. Després de la compra d'uns terrenys al nostre municipi, segons consta en la Contribució Territorial, va seguir la construcció de la que seria la primera fàbrica de Parets del Vallès.

de murs de paredat amb pedra de riu i d'obra cuita a les obertures, pilans de ferro colat, forjats amb voltes a la catalana, i teulada d'obra cuita.

Quant a les altres naus de la fàbrica, totes eren de planta baixa, i el sistema de construcció fou amb pilars i paredat d'obra cuita, i teulada de plaques de fibrociment. Tant la fàbrica com els habitatges, s'inspiraren en el model anglès en la seva realització,

Antics treballadors de la Linera (1996)

©Toni Torrellas

Part dels habitants del nostre poble, fins a aleshores pagesos, van començar per construir la que seria la nova factoria. El gran complex industrial va començar a prendre forma a partir de 1876, i anà expandint-se constantment fins a arribar al seu màxim esplendor al primer terç del segle actual, ocupant una extensió de trenta mil metres quadrats de superfície total. La construcció dels habitatges anà paral·lela a l'engrandiment de la fàbrica, fins a arribar a tenir cent onze vivendes per als treballadors.

El sistema de construcció que s'adoptà en el cas de l'edifici de planta baixa i pis fou

ja que es tractava d'un sistema molt coherent i eficaç. En Feliu va anar a Anglaterra a aprendre a treballar el lli, i a comprar la maquinària necessària per a la fàbrica .

Aquesta colònia comptava amb un gran conjunt industrial, com no n'hi ha hagut cap altre en el Vallès Oriental. Per les seves dimensions i característiques de projecció i distribució fabril, comprenia: preparació, tissatge, blanqueig, tintoreria, acabats, confecció, i tot un conjunt d'edificis auxiliars, que la feien una colònia tèxtil autosuficient capaç de funcionar sense tenir necessitat d'altres indústries. Era la força del vapor la que feia

funcionar tot aquest conjunt industrial. S'hi instal·laren dues calderes de gran volum d'aigua alimentades per carbó, aquest tipus de caldera s'anomenava de bullidors, i feia possible la producció del vapor necessari per a les màquines. Les calderes estaven situades en punts estratègics i posaven en moviment la maquinària mitjançant els sistemes típics d'embarrats i corretges.

Entrada de la Linera

Arxiu Carlos Pérez de Rozas

La maquinària de les diferents seccions provenia principalment d'Anglaterra i Suïssa. La secció de Telers comptà amb 300 telers preparats per teixir tota mena de fibres, (lli, cotó, seda, raió, etc.). Després de la mort de l'empresari de Vilassar, l'any 1890, l'empresa passà a dir-se Hijos de Antonio Feliu. També es va dedicar un carrer, que actualment encara manté el mateix nom, en honor a l'impulsor de la industrialització del nostre municipi.

L'any 1917 s'adoptà el nom definitiu d'"INDUSTRIA LINERA, S.A.". La marca amb la qual es comercialitzava tot el gènere de la fàbrica era "CAMALEON", aquest logotip va ser dissenyat per J. Triadó. L'empresa es va situar entre les capdavanteres del país. Els seus productes de lli, de gran qualitat (jocs de taula, de llit, moca-

dors, roba esport, etc.) es venien al mercat nacional i internacional. La Indústria Linera va ser anomenada empresa exemplar i els seus productes guanyaren diversos premis.

L'any 1930, quan la població de Parets no arribava als 2000 habitants, hi havia més de cinc-centes persones treballant a la fàbrica de Parets. Durant la Guerra Civil, la "Linera" va ser col·lectivitzada, i va córrer perill de ser cremada. Acabada la Guerra Civil, l'església parroquial de Parets del Vallès que havia estat destruïda va ser reconstruïda gràcies al patrocini del Sr. Josep Feliu; l'arquitecte Francesc Folguera i l'escultor Frederic Marés van ser els artífexs de l'obra que seria anomenada la "Catedral del Vallès". Amb el temps, la "Linera" va arribar a tenir una altra fàbrica a Lliçà de Munt (filatura), un taller de confecció a Barcelona; un despatx central, una oficina d'importació i exportació, i una sucursal a Madrid.

L'any 1930, quan Parets no arribava als 2000 habitants, la Linera tenia més de cinc-cents treballadors.

A finals dels anys 50, la producció de l'empresa va començar a baixar, i el 1971 va tancar acollint-se a un pla de reestructuració de la indústria tèxtil. Totes les instal·lacions de l'antiga fàbrica restaren abandonades i desprotegides, a poc a poc es varen deteriorar i el que va ser un gran complex industrial, quedà reduït a una sola nau, la més gran, la que allotjava la preparació i els telers. Finalment, durant el curs del mes de juny de 1994 i malgrat els esforços realitzats per un grup de paretans per preservar la seva conservació i possible utilització per a altres usos, el ple de l'Ajuntament va decidir enderrocar aquesta última nau, acabant, d'aquesta manera, amb l'únic patrimoni arqueològic industrial de què disposava la nostra població.

Antoni i Josep Puig i Serra
Extreballadors de La Linera

La Mina de Can Berenguer

LA MINA DE CAN BERENGUER, MOLT MÉS QUE UNA FONT

Tot sovint no cal anar massa lluny per trobar racons amb petites i curioses històries que ens parlen d'allò que feien fa 50 o 60 anys enrere els nostres avis i pares. Tot i que agafar el tren o cotxe ja era una proesa, no sempre s'havien de desplaçar tants kilòmetres per compartir una bona estona d'esbarjo ja fos amb família o amics. **La Mina de Can Berenguer** era un d'aquests indrets.

Es tracta d'una mina d'aigua que recorre el municipi de nord a sud paral·lel al riu Tenes. De fet a partir d'aquest recurs natural de la mina, se'n va produir un aprofitament, que tot i treient-li el màxim partit, a la vegada representà un "font" d'esbarjo per als paretans. El naixement de la Mina s'ubicava a l'actual Plaça de la Vila on hi havia uns pous amb aigua abundant i on posteriorment es ramificava en dos ramals:

El naixement de la Mina s'ubicava a l'actual Plaça de la Vila on hi havia uns pous amb aigua abundant i on posteriorment es ramificava en dos ramals

El primer anava als camps de conreu; entre d'altres els anomenats Horts del Rector.

El segon era el més llarg i arribava fins a la zona que li va donar el nom a la mina i que era Can Berenguer, repartidor

des on les corresponents canonades conduïen l'aigua fins als camps o indústries que havien pactat la seva distribució i acabava a les proximitats de la Riera del Tenes. Un brancal fins i tot arribava a l'antiga fàbrica Alberto Bassat als afores de Paret. Finalment el cabal eventualment sobrant, és a dir el que no era aprofitat pels partícips, s'abocava al riu.

En aquell punt de distribució s'hi construï una caseta d'obra (vegeu fotografia) d'on brollava part del cabal que transportava. La

font estava situada en el que és avui un polígon industrial, en el part inferior de la zona de Can Berenguer (barri de l'Eixample).

La Mina va arribar a tenir un cabal de 200.000 litres/hora, sense baixar mai dels 100.000 litres/hora en períodes de forta

La font de la mina de Can Berenguer al costat del carrer Monistrol.

sequera. L'alçada mitja de la mina era de 1'20 metres i la seva amplada mitjana era d'1 metre.

En aquest indret els habitants i estiuejants de Paret feien les seves escapades per anar berenar o festejar molts diumenges a les tardes d'estiu o de Festa Major on els paretans es podien refrescar i també descansar a l'ombra d'un gran plataner situat al costat de la mina, on la canalla hi enfilava i es distreia fent jocs, tot passant la tarda, entre d'altres entreteniments de l'època.

Tot i que la gent de l'Eixample la tenia més a la vora també s'hi arribava gent del casc antic de Paret convertint la passejada en una excursió on hi havia temps per aturar-se per agafar prunes o peres del camps de conreu d'arbres fruiters que hi havia al costat del camí que duia cap a la Mina i que eren fruit d'aquesta riquesa d'aigua .

Però no acabaven aquí les possibilitats de la mina, ja que a tocar hi havia situat un

safareig on la gent del poble hi anava els diumenges a rentar la roba, sempre que hi hagués aigua suficient. Sovint, si el safareig estava ple hi cabien tres persones dretes i dues ajagudes calia esperar, però segur que es feia ben de gust tot buscant espàrrecs o bolets, que s'hi feien pels voltants, com molle-rics o poangres.

Situació de la Mina de Can Berenguer

De totes maneres, realment la seva funció no era lúdica sinó que la utilitzaven tant industrials com pagesos com a recurs essencial:

- els industrials, per a les seves fàbriques. Una de les que hi havia ben a prop era de tintatge de mitges i mitjons. Tan important era el cabal d'aigua que si era escàs, repercutia en el ritme de producció de treball. Fins i tot es va fer un brançal per arribar a fàbriques dins el terme de Mollet del Vallès (Can Magre i Can Magarola)

- els Pagesos, per regar tots els camps que tenien vorejant la Riera del Tenes (des dels horts del Rector fins a Can Pujol) on s'hi plantaven des de patates fins a blat de moro per poder ser venuts en el mercats setmanals que es feien en molts pobles del Vallès Oriental.

Era tanta la importància que en aquell temps li donaren a la mina, que els usufructuaris d'aquest aprofitament d'aigües privades, que eren part de captació i en part de conducció van redactar unes actes amb la presència de tots els copropietaris o representants implicats (tant industrials com pagesos) on es feia constar la distribució d'aquest aprofitament en proporció als interessos de cada representant. Es va fer una distribució del subministre per franges horàries.

En aquest indret els habitants i estiuejants de Paret feien les seves escapades per anar berenar o festejar molts diumenges a les tardes d'estiu o de Festa Major

A l'actualitat encara hi ha una empresa que per la seva proximitat a les conduccions de la mina, aprofita aigua per a ús industrial i una masia que hi ha tocant a la carretera nacional C-17 també hi rega els planters dels seus camps. I poc més resta d'aquell petit racó de Paret que segurament va guardar secrets i tardes molt plenes d'il·lusió

Voldria expressar els meus agraïments en Manel Capdevila, Carme Martínez, Rosa Naquí entre d'altres, ja que gràcies a la seva vinculació amb el poble de Paret han estat fonts orals per poder desenvolupar aquest escrit, a M. Àngels Marquès (la meva mare, que va ser la primera persona que em va parlar de la mina de Can Berenguer) i especialment a l'Àlex.

Marta Garcia i Marquès
Llicenciada en Història de L'Art per la UB

Qualsevol poble posseeix elements que li donen una entitat pròpia o que formen part de la seva història. La peculiaritat d'algunes cases de Parets del Vallès no és l'any de la seva construcció, tot i que seria motiu suficient per considerar-la patrimoni del poble, sinó per la decoració que presenten.

L'ús de l'estuc per la decoració en façanes i interiors de les cases, era molt freqüent els anys 1930-1940. Alfredo Virgili i Mestre utilitzava aquesta tècnica per embellir algunes construccions de l'època. A la façana que dona al carrer Font de Sant Jordi del nostre poble hi ha la representació del Pla de l'ós de la Rambla de Barcelona, lloc de reunió dels diferents oficis, com els estucadors, ofici al qual pertanyia Alfredo Virgili, i els pintors. Aquesta estampa és un testimoni molt valuós, que ens permet fer un mirada de la Barcelona d'aquell temps.

Estuc de la façana

La tècnica emprada consisteix a puntejar amb una agulla un dibuix real. Aquest es posa sobre el guix blanc de la paret i es resseguix amb carbó negre per marcar el dibuix. A partir d'aquí, s'aplica el pigment, en aquest cas el vermell.

A l'interior de la casa, l'estuc forma part de la decoració d'algunes estances. L'habitació principal mostra uns detalls que imiten el marbre, així com l'escala simula els autèntics "marbres", que ens recorden a les viles romanes. Casanoves, un altre artesà de

l'època, va col·laborar amb Virgili en la seva tasca.

Aquesta casa no va ser l'única que va estucar l'Alfredo Virgili, ja que en l'època era molt comú la decoració en estuc de l'arquitectura, també té estucs d'aquest artesà la casa Torres de l'Ametlla.

Estuc de l'escala

Aquest ofici va tenir continuïtat amb el seu fill Pau Virgili Oliver. Tot i que no es va crear una escola, ja que a l'època era un ofici comú, la destresa d'aquest personatge de la nostra història s'ha perdut, i (també amb la memòria) l'art d'aquest ofici, ja que malauradament aquest tipus de patrimoni es perd amb l'enderroc dels edificis. És cert que existeixen tècniques modernes d'estuc, però de vegades aquestes no poden restaurar treballs d'aquest estil per motius diversos. Cal prendre consciència i preservar el nostre patrimoni, que forma part de la nostra història, la de tots, i la del Poble i instar l'Administració Pública que ajudi a conservar-ho.

Anna Esteve i Palacios

Llicenciada en Història de l'Art per la UAB

Joaquina Guasch i Calzada va néixer l'any

1926 a Parets. És una persona que de ben petita ja li agradava recitar a l'escola. Ha escrit i recitat poesies en diferents concursos i ha estat guardonada en diverses ocasions. Ha participat i és membre de "Niu d'Art". També és cantaire del cor Art i Unió. És una dona que té una gran estimació pel seu poble i alhora posseeix una gran memòria històrica.

Quins records té vostè d'aquella escola republicana?

Primer de tot ja que parles de la República, recordo una anècdota d'aquelles eleccions municipals de l'abril de 1931. La mainada només fèiem que anar a la mesa electoral ja que hi havia una taula plena de fruits secs i nosaltres en picàvem d'amagat.

El que si puc dir és que l'ensenyament els fèiem en català. Els nens i les nenes anàvem en classes separades, fins a la Guerra. A partir del curs 1936/7 l'ensenyament era mixt. Era norma a la meua classe que tots els alumnes canviessin de company de pupitre cada mes.

Quins mestres recorda del seu pas per l'escola nacional de Parets?

Recordo la senyoreta Carmen, Donya Cecília, Donya Maria, Donya Aurelia, Donya Matilde i la senyoreta Pura. Aquesta última s'estava a ca la Manyana. Mestres, hi havia el Senyor Jordana, el senyor Reig, en Lluís Piquer i durant la guerra Joan Manuel de Imbert, conegut després com el Pare Joan.

Té algun record d'alguna sortida escolar?

Se'n feien diverses, però a mi m'ho tenien prohibit a casa. Ara explicaré una que vàrem fer amb donya Maria. L'itinerari era Caldes-Catellterçol-L'Estany. Va ser una excursió interdisciplinària i de contacte amb el medi. A Caldes vàrem visitar la Granja Marimon i vàrem poder observar com es feia el formatge. Després enfilarem la carretera i vàrem arribar a Castellterçol. Allà vàrem anar a veure els camps d'arbres fruiters i per últim vàrem fer una visita artística, és a dir vàrem conèixer per primera vegada el monestir, d'estil arquitectònic romànic, de L'Estany. En aquest poble vàrem dinar i a la tarda tornàvem cap a casa. Realment en tinc molt bon record!

Com era l'escola durant la Guerra Civil?

A Parets va arribar un mestre que es deia Joan Manuel de Imbert. Més tard vàrem saber que era sacerdot. Va ser molt estimat a Parets; després, a la postguerra, tots el coneixíem com el Pare Joan. Com he dit abans les aules les compartíem nens i nenes. Era un ensenyament mixt. El Pare Joan va ser un mestre que va deixar petja. Tinc ben present que el divendres ens ensenyava Urbanitat, és a dir ens explicava normes de comportament. Era un home que li agradava treballar casos pràctics. Recordo que una vegada ens va portar a buscar bolets. Tots vàrem collir-ne, però en arribar a classe el professor no n'havia collit cap; aleshores va preguntar a la classe si li'n podíem donar algun. Els alumnes n'hi varen lliurar alguns. Un xicot li va dir: "agafi els que vulgui". El mestre va contestar: "Això és el que volia sentir". Una lliçó de solidaritat!

Durant la Guerra, a la diada de reis es celebrava la "Festa del nen". Era una festa molt treballada i es cantava, es feien ballets i cada nen/a rebia una joguina.

Els diumenges, el Pare Joan ens portava al cinema. Cal dir també que durant una

època vàrem fer les classes al jardí del Cafè de Baix, ja que pintaven el col·legi i varen posar taules noves.

L'any 1938, Joan Manuel de Imbert va ser cridat a files per anar al front de guerra. Tots els seus alumnes ens vàrem consternar i ens va saber molt greu que el mestre ens deixés. Des del front ens enviava cartes i com anècdota cal dir que en cada enviament de correspondència hi lliurava una cigarreta, i ens deia: "Això és per al vostre pare".

Què en recorda del Carnestoltes republicà?

El dissabte de Carnestoltes es feia ball a la Cooperativa i al Cafè de Baix (l'actual restaurant El Jardí), només per als grans. La gent disfrutava molt. L'endemà, a la Cooperativa, era el dia dedicat a les disfresses de la canalla. Es feia un concurs. Una vegada m'hi vaig presentar vestida d'holandesa i la segona anava de mora. Vaig obtenir el primer premi i l'any següent el segon.

La Festa Major d'hivern, com es celebrava en aquells anys de la postguerra?

La Festa Major d'hivern no tenia res a veure amb la que es fa avui en dia. La celebració es feia el dia de Sant Sebastià, 20 de gener. Era una festa molt commemorada ja que el matí a l'església es feia "l'Ofici", és a dir la missa major o cantada. Al migdia, a la plaça o bé als col·legis, es ballava la dansa. A la tarda es feia la professó. Cal dir que només hi anaven homes. En els balcons de les cases hi penjaven domassos i vànoves per tal de fer honor al pas de la imatge del sant patró de la germandat. A l'arribada al temple es cantaven els goigs de Sant Sebastià. Ja ben entrada la tarda els músics ja començaven a afinar els instruments per al ball de tarda, i després de sopar continuaven amb la segona sessió de ballaruga.

Cal dir que per aquesta diada les noies estrenaven vestits, moltes en lloc de fer-ho per Nadal, com era costum, ho feien per la gran festa d'hivern.

Els aplecs són molt típics a Catalunya, però els paretans en teníem un de molt nostre, L'aplec de Sant Valerià. Expliqui els seus records.

Als paretans ens agradava molt seguir els aplecs, no només el de Sant Valerià com tu dius, sinó que anàvem també al santuari la Mare de Déu de la Cisa, a Premià de Dalt, i a Santa Quitèria, a Vilanova del Vallès, abans Vilanova de la Roca.

L'aplec de Sant Valerià es celebra el segon diumenge després de Pasqua Florida. Es sortia de Parets a les vuit del matí direcció cap a can Oms i després enfilant el camí de can Rabassola, tot cantant, xerrant, fent broma i xalant d'allò més. En arribar a la bàscula reposaven una mica i tot seguit empenien el trajecte fins arribar al "Pi Tort". En aquest arbre, el jovent hi feien tres voltes per demanar que sant Valerià els ajudés a trobar promès o bé promesa. Recordem aquella dita popular que diu: "A Sant Valerià qui no té promès en va a buscar i qui en té l'hi va a deixar".

Al migdia es celebrava la missa a l'ermita de Sant Valerià i després es cantaven els goigs del sant. Es ballaven sardanes a l'era de can Cuscó. Això ha canviat molt!

Moltes gràcies per la seva amabilitat en explicar-nos els seus records de temps passats a Parets.

Joan Volart i Bellavista
Diplomat en magisteri

BROLLS CAMPEROLS

Camperol que estima la terra,
I al seu tarannà s'aferra
Perquè com el conreu no hi ha res,
Es relleu de treballar a tota hora,
Treball que amb delit atresora,
Abrigall de la vida del pagès.

Camperol que es deslliga del bullici,
d'un marangum, annex a un defici,
d'aquest quefer esvalotat,
d'aquesta diversitat humana,
com disseny de gran sardana,
en tot poble o gran ciutat.

Treball del camp que condicia,
Fruint d'un aire que acaricia,
Matinejant a sol ixent,
Alateja el pit i respira,
Rebutjant límit que capgira
Si hi manca sentiment.

Camperol, coneix que la masia,
Hi regna pau i alegria
i irrefutable quietud,
encara que la tasca és forta,
al llarg del bancal i l'hora
no hi rescabala el temps vençut.

Ell assumeix la fal.lera,
del fruit que dona la quartera,
fruit a casa ben vingut,
guany de la vida pagesa,
curulla de senzillesa
i plena de contingut.

No es plany d'atrafegada vida,
D'aquest treball que sens mida,
Sembra a l'hivern, collita a l'estiu,
Si cal, repòs a les rouredes,
A l'ombreig de salzeredes,
De bracet al seu cultiu.

Viu del camp, clam a la natura,
Llaurant al bancal a la planura,
Regant d'inquiets brolladors,
Veu el sembrat, tot fortaleza,
Doll de bravura i honradesa
Com so de picarols i tambors

Ànim camperols incansables,
Sense aspror, us siguin favorables
L'empeny que us heu assignat,
Que ja granaran les espigues,
Vosaltres com les formigues,
La golfa plena, fins el teulat.

per Josep Malla

Racó d'Efemèrides

Fa 800 anys (1207)

13 de gener, consagració del temple de Sant Esteve de Parets.

Fa 300 anys (1707)

25 d'abril, Batalla d'Almansa: les tropes de Felip de Borbó derroten les de l'arxiduc Carles d'Àustria i suposa la caiguda del País Valencià en mans de les forces castellano-franceses.

29 de juny, per decret, Felip V deroga els furs del País Valencià i d'Aragó.

Fa 200 anys (1807)

4 d'agost, es descobreix la Dama d'Elx a Alcúdia, important troballa arqueològica ibera.

Fa 150 anys (1857)

4 de gener, s'inaugura el traçat ferroviari entre Mataró i Arenys (Maresme).

Fa 100 anys (1907)

18 de juny, la Diputació de Barcelona crea l'Institut d'Estudis Catalans.

Fa 75 anys (1932)

9 de setembre, les Corts espanyoles aproven l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Fundació del Club Bàsquet Parets.

Fa 25 anys (1982)

7 de juny, l'editorial Bruguera fa suspensió de pagaments per valor de 3,900 milions de pessetes.

Ressenya literària

Situada a mig camí entre el passat i el futur, la realitat i la ficció, "L'Harúspex" conta la història d'un personatge aparentment immers en la mediocritat.

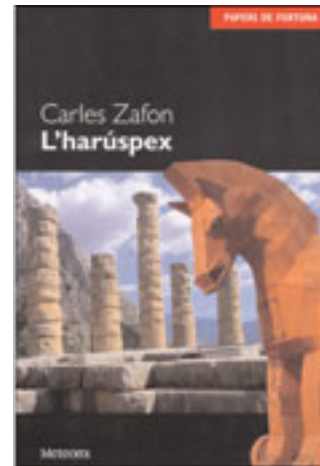
En Testòrides Calcant és un home solter que viu de lloguer en un petit pis i amb l'única companyia d'una cadenera. Treballa com a encarregat de fer les fotocòpies en una gran empresa i els pocs amics que té són tan estranys com ell.

Tanmateix, un bon dia, l'anònim personatge descobreix que posseeix la facultat d'endevinar el futur. A partir d'aquí, la seva vida farà un tomb, encetarà una desconcertant etapa d'iniciació que el durà, finalment, a convertir-se en l'endevinator oficial de la batalla més famosa de la Història: la guerra de Troia.

Les seves prediccions marcaran el curs de la llarga i sagnant lluita fins esdevenir l'heroi del seu país. I a la seva vora transitaran els herois més coneguts de la mitologia grega, els protagonistes de la Ilíada, l'Odissea i altres relats de la Grècia antiga; Alexandre, conegut com a Paris, bojament enamorat d'Hèlena; Aquil·les, un jove cridat a ser recordat per les generacions futures a disgust de la seva embogida mare; els metges que participaren en la guerra, Podaliri i Macàon; els valents guerrers com Ulisses, Aiant i Hèctor, l'heroi

dels troians. També els déus hi tenen cabuda i així, Hera, Afrodita i Atena es mostren abocades a una lluita particular per a veure quina és la més bella.

L'Harúspex és una novel·la que estableix un joc irònic entre els distints personatges de la mitologia grega, els despulla del seu sentit original, els aïlla del seu context històric i els transporta a situacions actuals i quotidianes. Tanmateix, els protagonistes de l'obra mantenen en tot moment l'essència del que foren, unes icones que han sobreviscut més de dos mil anys d'història fins arribar als nostres dies.

Autor: Carlos Zafon i Llopis, nascut a Barcelona actualment viu a Parets. És llicenciat en Medicina i Cirurgia i aficionat a la lectura dels clàssics.

Editat per: Centre d'Estudis Locals PARIETES

Número d'inscripció: 31584/1

Data d'inscripció: 31/01/2006

Redactors: Josep Comas, Anna Esteve, Marta Garcia, Josep Malla, Rosa Martí, Marià Pou, Roger Prims, Antoni Puig, Josep Puig, Silvia Santana, Joan Volart.

Correctora lingüística: Maria Antonia Fité

Logotip: Lluís Miras

Composició i Muntatge: Esteve Conill i Ferran Vidal

Adreça de contacte: parietes@gmail.com

GRAVITAT

TREBALLS VERTICALS I DE DIFÍCIL ACCÉS SL

TOT TIPUS DE TREBALLS VERTICALS RELACIONATS
AMB LA REHABILITACIÓ I MANTENIMENT
D'EDIFICACIÓ URBANA I INDUSTRIAL

C/ Ca n'Oms, 2 Baixos
08150 Parets del Valles
935 738 952 - www.gravitat.es

Costa
& Pou

Impermeabilització
Rehabilitació de façanes
Revestiment de paviments
Reparació i reforç d'estructures

Ca n'Oms, 2 • Tel. 93 562 43 96 • Fax 93 573 15 19 • www.costaipou.com

Col·locador oficial

HONDA
The Power of Dreams

GERMAN MOTORS, SA.

Autovia de l'Ametlla, km 0'2.

Pol. Ind. del Radium. 08400 Granollers

Tel 938466333 Fax 938466627